

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris.
Theologia Universa**

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Caput III. Auctores in Jus Canonicum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38477

In re communi potior est conditio prohibentis: *Cap. 56. in re.* Scilicet, quando res est indivisa: & ideo si habeo fundum tecum communem, & tu velis in eo aedificare domum, si ego, id prohibeo, potior est mea conditio iudicanda, *ut hic in textu.*

Contra eum qui legem dicere potuit, apertius, est interpretatio facienda: *Cap. 57. contra eum.* Quia sibi imputare debet si clarius non est locutus, & si in dubio verba contra eum intelligantur, ut in textu: *Et Lib. in contrahenda ff. eodem.*

Non est obligatorium contra bonos mores praestitum iuramentum. *Cap. 58. Non est.* Quia iuramentum non est institutum ut sit vinculum iniquitatis: *Cap. inter cetera 22. Quasi. 4.*

Quod ob gratiam alicujus conceditur, non est in ejus dispendium retorquendum: *Cap. 61. quod ob gratiam.* Intelligi, de eo quod conceditur per privilegium motu proprio Principis, non autem petitione impetrantis: *Glossa hic.*

Nullus ex consilio, dummodo fraudulentum non fuerit obligatur: *Cap. 62. nullus.* Quia nemo tenetur alterius consilium sequi, sed consulens relinquit illi de liberationem.

In pari delicto vel causa, potior est conditio possidentis: *Cap. 65. in pari.* Quia duo vincula magis ligant quam unum: *Cap. 1. Extr. de treuga.*

Potest quis per alium, quod facere potest per seipsum: *Cap. 68. potest.* Quia effectus magis est inspiciendus quam motus: *ad Lib. 3. Baldus.* Intelligi nisi ad agendum electa fuerit ipsius personae industria.

In malis promissis fidem non expedit observari: *Cap. 69. in malis.* Quia fides data, non debet esse vinculum iniquitatis, ut supra dictum de iuramento.

In alternativis, debitoris est electio, & sufficit alterum adimpleri: *Cap. in alternativis.* Quia in alternativis, scilicet hoc, vel illud, verificatio fit in uno eorum: *Decius in d. §. ubi.* Intelligi in alternativa dandi unum vel alterum: In alternativa vero accipiendi electio est accipientis & creditoris: *Lib. si ita ff. de contractu Erupit.* In poenis autem alternativis electio est rei: *Baldus in Lib. quicumque.*

Qui ad agendum admittitur, est ad excipiendum multo magis admitendus: *Cap. qui ad agendum.* Quia in actione proceditur ad rei acquisitionem, in exceptione agitur contra alterum ad rei retentionem, retentio autem à jure facilius conceditur, quam acquisitio: *Lib. per retentionem, Cap. de usuris.*

Factum legitime, retractari non debet, licet casus postea eveniat, à quo inchoari non potuit: *Cap. Factum.* Quia in actibus praecipue spectatur initium: *Lib. cum filius, §. heres, ff. de Legat. 2.*

Frustra fidem sibi quis postulat ab eo servari, cui fidem à se praestitam servare recusat: *Cap. Frustra.* Intelligi circa idem factum. Quia qui aliquid promissit & non praestat, videtur recedere à conditione sub qua alter ipsi promississe censetur: *Lib. cum proponas, Cap. de Pall.* Locum tamen non habet regula, ubi contrahentium ex jure est dispar conditio, ut si contrahas cum pupillo sine auctoritate tutoris, potest ille à contractu rescire, tu vero illi praestare teneris: quia talis contractus mutuus in jure dicitur claudicare: *Lib. Julianus, §. si quis.*

Delictum personae, non debet in Ecclesiae detrimentum redandare: *Cap. 76. delictum.* Quia Praelatus delinquendo non representat Ecclesiam, *ut in textu.*

Intellige, nisi Praelatus delinquat cum consensu Capituli Ecclesiae, *glossa hic.*

In argumentum trahi nequeunt, quae propter necessitatem aliquando sunt concessa: *Cap. in argumentum.* Quia delinente necessitate non est similitudo in totum: *Cap. quod pro remedio, 1. Quasi. 7.* Ubi tamen recurrit necessitas eadem, vel major, potest in argumentum trahi: *glossa hic.*

In generali concessione non veniunt ea quae non esset verisimiliter in specie concessurus, *Cap. in generali.* Talia censentur esse quibus concedere difficilius potest carere, ut sunt instrumenta artis, &c. Quia quando talia specialiter non memorantur, censentur sponte omitti, *Lib. item, §. hoc edictum ff. de honor.*

Qui contra jura mercatur, bonam fidem praestatur non habere: *Cap. 82. Qui contra.* Qui qui se mercatus est, vel sciebat prohibitionem juris, vel eam ignorabat: Si sciebat, planum est quod mercatus se mala fide contra ordinem juris: si ignorabat, tunc etiam mala fides praesumitur, quia ignorantia iura non excusat in foro externo, sed bene ignorantia iura. *Lib. si Fur. ff. de usu Cap.*

Cum quid unà viâ prohibetur alicui, ad id aliam non debet admitti: *Cap. 84. cum quid.* Quia intentio legitur, quando aliquid prohibet, ut ad illud nullo modo perveniatur. Intelligi, nisi res prohibeatur principitate certa viâ, aut modo obtineatur, tunc potest aliam viâ admitti. Sic Episcopus suae Ecclesiae à jure allegatum ad aliam non eligitur, sed bene postulatur: *Cap. Extra. Extr. de Postulat. Praelat.*

CAPUT III.

Auctores in Jus Canonicum.

Pauli Lancelotti, Corpus Juris Canonici, anno 1587.

Ioannis a Turrecremata, Commentarii in Decretum, vol. duo, anno 1555.

Petri Tholosani, Opera in Jus Canonicum Petri Argona compendium.

Andree Vallensis, Summarium Decretalium D. Gregorii IX. in 4. anno 1645.

Augustini Barbosa, de officio & potestate Episcopi, in fol. anno 1628. ejusdem, de Jure Ecclesiastico universo in fol. anno 1634. De Canonis & dignitatibus in 4. anno 1634. De Parocho, Canonis &c. anno 1640. Summa Decisionum Apostolicarum, in fol. anno 1646.

Bartholomaei Caranica, Ord. Praed. Summa Conciliorum, in 8. anno 1639.

Ascanii Tamburini, de Jure Abbatum, Tom. 2. anno 1640.

De Jure in omni foro frequentiori, Tom. 2. anno 1623.

Didaci Covarruviae, Opera juris varia, anno 1587.

Francisci Ziperi Belgae, Jus Pontificium novum, in 1. anno 1620. Ejusdem Notitia Juris Belgici, in 4. Consultationes Canonicae, in fol. Relpona, & de Jurisdictione in fol. Enarratio analytica Juris Pontificii, in 4. anno 1641.

Caroli à Mansfeld, Castra Dei, sive praxis Castrorum militaria, in 4. anno 1642.

Joannis Antonii Malsobrii, Praxis de concursu parochias, in 4. anno 1626.

Prosperi Fagnani, Juris Canonici Opera recentiora, in 4. anno 1641.

Joannis à Bokier, Commentaria ad Regulas Cancel-
lariæ, in 4. anno 1621.

Joannis Francisci Leonis, Thesaurus fori Ecclesiasti-
ci, in 4. anno 1615.

Joannis Wamefi, Consilia de Jure Pontificio, Lo-
vanii, in fol. anno 1643.

Nicolaus Garcia, de Beneficiis, in fol. anno 1618.

Raphael de Turri, de Cambiis, in fol. anno
1645.

Olivieri Beltrami, Decisiones Rotæ Romanæ, in
4. anno 1623.

Petrus de Marca, de Libertatibus Ecclesiæ Gallica-
næ, in 4. anno 1641.

Salsus Tiberii à Corneto, Formularium instrumen-
torum, in 8. anno 1626.

Thomas del Bene, de immunitate Ecclesiastica, in
fol. anno 1650.

Thesaurus Communium Opinionum in fol. an-
no 1684.

Concilium Tridentinum, cum declarationibus
Cardinalium, ex recognitione *Joannis Gallemont* &c,
in 4. Ant. anno 1633.

Roberti Bellarmini, Declar. Card. de eodem Con-
cilio Tridentino.

Synodus Antverpiensis, in 8. anno 1610.

Synodus provincialis Mechliniensis, in 4. anno
1680.

Pauli Layman, Societ. Jesu, Jus Canonicum il-
lustratum Tomis duobus, Dilingæ anno 1673.

CAPUT IV.

De Notitia totius Juris Civilis, ejusque Parti-
bus, Ordine, Materia, & citandi methodo.

Jus civile seu Cæsareum à Republica Romana in-
choatum fuit, & processu temporum ab Impera-
toribus præsertim Justiniano Seniore auctum, & in
eundem qui modo extat ordinem redactum est, &
dicitur Corpus Juris Civilis. Quatuor partibus constat,
scilicet: Institutionibus, Digestis, Codice, & Authenticis seu
Novellis.

Prima pars (quæ dicitur *Instituta*) continet quatuor
libros Institutionum, quæ sunt velut quædam Isago-
ge, seu introductio ad studium juris Civilis, soletque
citari per peragraphos, & Titulos v. g. parographo
Singularum, institutis de rerum divisione.

Secunda (quæ dicitur *Digesta*, seu *Pandectæ*) com-
plectitur 50. libros Digestorum, quorum 24. priores
vocantur Digestum vetus complectens leges antiquio-
res, in Titulos & ordinem Digestas: 14. Sequentes
dicuntur Digestum infortiatum, quod aliqui sic di-
ctum volunt, quia versatur circa fortuitas Successiones,
quæ per mortem & ultimas voluntates obveniunt, alii
aliter: reliqui 12. dicuntur Digestum novum. Dige-
sta ordinariè significantur per duplex F. cujus ratio
communiter adfertur quod à duobus Fridericis Impe-
ratoribus Patre & Filio collecta sint. Sæpe etiam signi-
ficantur per mangnum D, ut patet ex corpore juris.
Subinde etiam significantur per Litteram Græcam Π
Majusculam, quæ est initialis vocis Græcæ *Pandectæ*.
id est, omnia complectentes. Citantur autem per
initium vel numerum Legis addito ly *Digestis*, hoc
modo: lege *juris* (vel lege 1.) *Digestis* de iustitia & jure.
Subinde etiam utrumque indicatur, nempe initium &

R. P. Arfæk, Tom. II.

numerus legis hoc modo: lege *jure* 1. *Digestis* &c.
quod si lex aliqua sit Paulo Longo or addi solet § legis.
Si quando non exprimitur ex qua parte corporis juris
desumpta sit lex, quæ allegatur, censetur sumpta ex
Digestis.

Tertia Pars (sive *Codex*) continet 12. Libros legum
recentiorum, quibus subinde colligantur leges anti-
quiores Digestorum. Significatur per Majusculam C.
citatur eodem modo, quo *Digesta*, nisi quod pro ly
Digestis ponatur ly *Codice*, V. G. lege *sanctos* (vel le-
ge 1.) *Codice* de summa Trinitate.

Quarta Pars (quæ dicitur *Authentica* seu *Novellæ*)
est velut appendix ad codicem continetque Constitutio-
nes alias etiam Cæsareas, divitas in collationes no-
vem, quæ, quia aliis recentiores, appellatæ sunt No-
vellæ. Vocantur etiam *Authenticæ*, non quod majo-
ris sint auctoritatis, quam aliæ leges Codicis, sed ut di-
stinguantur à quodam illarum compendio olim evul-
gato. Significatur per Majusculam A, vel N. Litteras
initiales, citantur hoc modo: lege *per occasionem* A.
vel N. denuptiis. Velsic A. vel N. 22. lege, *per occa-
sionem*.

Præter hæc ad calcem Autenticarum in corpore ju-
ris subduntur varia extra ordinem. 1. Aliquot edicta
Justiniani. 2. Variæ Constitutiones posteriorum Impe-
ratorum. 3. Libri aliquot de feudis. 4. Constitutiones
Friderici secundi Imperatoris, & Henrici Septimi.

Hæc omnia eodem ordine in Juris Civilis Corpore
continentur. In cujus singulas Partes quinam præci-
puè Auctores scripserint, ad finem Capitis sequentis de-
claratur, ut & facile cognosci, & cum delectu adiri,
aut pro re exigentia comparari possint.

CAPUT V.

Regula juris Civilis generaliores, ex corpore Ju-
ris hic in unum selectæ.

Cum hæc Regula plurimum juvent in omni materia
tam Civili quam Theologica per modum principi-
porum ad formandum Resolutiones particulares, per-
commodum erit hæc simul, tamquam aliquod juris
Civilis Compendium, in promptu habere, quarum
expositio passim in ipso jure prolixius reperitur.

Regula est, quæ rem breviter enarrat, non ut ex re-
gula jus sumatur, sed ex ipso jure regula fiat; Tales sunt
Regulæ sequentes.

Famæ ab omnibus officiis civilibus, vel publicis
remora sunt. Ut sunt officium Judicis, Magistratus,
vel procuratoris agere. *Ulpianus*. Scilicet ex apicibus
juris: possunt enim locum habere in judicio voluntariæ
jurisdictionis, & procuratoris pro Monasterio, & in
favorem pupilli, vel minoris &c. Item ratione juris
hæreditarii, consuetudinis, & ex privilegio Principis:
Ita Bartolus hic cum glossa.

Impubes ab omnibus officiis civilibus debent absti-
nere. Scilicet, ob judicii immaturitatem. Idem esse de
officiis Ecclesiasticis patet ex *Cap. indecorum*, &c. Po-
test tamen pupillus habere beneficium in Ecclesia, sed
vocem sive suffragium dare non potest, *Cap. ex eo*, de
Elect. in 6.

Eius est nolle, qui potest & velle: *Ulpianus*. Hoc est,
illius est prohibere, cujus est imperare. Quia non
censetur in aliqua causa silens, nisi qui potest in ea lo-
qui.

LI

Velle